Analiza systemu kształcenia zawodowego w kontekście potrzeb lokalnego rynku pracy w 24 powiatach województwa lubelskiego
(badania o charakterze lokalnym dla 24 powiatów)

Raport dotyczący wykorzystania badań lokalnych w pracach Powiatowej Rady Rynku Pracy Powiat miasto Biała Podlaska

Dokument przygotowany w ramach projektu „Szkoła Liderów NSZZ "Solidarność"”

Projekt jest współfinansowany z EFS+

Nazwa Beneficjenta:
REGION ŚRODKOWO-WSCHODNI NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"
20-109 Lublin, ul. Królewska 3, www.projekty.solidarnosclublin.pl

Numer umowy: FELU.10.04-IZ.00-0003/23

Tytuł projektu: „Szkoła Liderów NSZZ "Solidarność"”

Program Operacyjny: Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Instytucja Zarządzająca: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

Opracowanie:

Agencja Badawcza Total Effect Skowron Sp.j.

dr hab.inż.	Łukasz Skowron
prof. dr hab. inż.	Stanisław Skowron
dr hab. inż.	Marcin Gąsior
dr hab.	Tomasz Wołoniec
dr hab. inż.	Barbara Szymoniuk

Uczniowie szkół o profilu zawodowym z powiatu miasto Biała Podlaska

- W badaniu wzięło udział 36 uczniów, reprezentujących różne instytucje edukacji zawodowej, aczkolwiek najczęściej technika, szkoły branżowe I-go stopnia lub szkoły policealne, klasy od 1 do 5 (z przewagą osób z klas 1-3), najczęściej kształcących się w branży opieki zdrowotnej, fryzjersko-kosmetycznej i ochrony i bezpieczeństwa osób i mienia, nieco więcej uczennic niż uczniów, głównie w wieku od 17 do 19 lat.
- Przyczyny wyboru szkoły o profilu zawodowym są różne, jednakże najczęściej jest to efekt pasji i zainteresowań młodych ludzi. Nie bez znaczenia są również kwestie wizerunkowe (tj. opinie kolegów) i kwestie pragmatyczne tj. możliwość szybkiego zdobycia kwalifikacji zawodowych. Ponadto uczniowie zwracają uwagę na obecność znajomych w szkole/klasie oraz wpływ rodziców lub członków rodziny. Istotnym może być zatem również fakt, że u ponad połowy badanych uczniów (61%) ktoś z rodziny uczęszczał już do szkoły o profilu zawodowym, co sugeruje nie tylko pozytywne postrzeganie tego rodzaju wykształcenia wśród lokalnej społeczności ale co może przeradzać się w swego rodzaju tradycję rodzinną.
- Uczniowie szkół o profilu zawodowym z miasta Biała Podlaska doświadczają różnych problemów w trakcie edukacji, aczkolwiek wyłaniają się trzy główne obszary tj.:
    1. Zbyt duża liczba zajęć (33% wskazań);
    2. Wysokie koszty dojazdu (29% wskazań);
    3. Problemy z nauką, w tym z nauką teorii (12%) i z zajęciami praktycznymi (10%).

  Dodatkowo dla uczennic problemem są także wysokie koszty podręczników i materiałów szkolnych (11% uczennic).

  Problemem mogą być także złe doświadczenia związane ze szkołą. Prawie połowa badanych uczniów doświadczyło lub raczej doświadczyło negatywnych zachowań ze strony otoczenia tj. hejt ze strony innych uczniów, niesprawiedliwe/niewłaściwe traktowanie ze strony nauczyciela czy negatywne podejście innych ze względu na edukację w szkole zawodowej. Jest to jest wynik niepokojący i wymaga dalszej weryfikacji oraz podjęcia odpowiednich działań, gdyż taka sytuacja jest nie tylko bardzo niekorzystna dla samego obrazu kształcenia zawodowego, ale również nieakceptowalna z czysto ludzkiego i edukacyjnego punktu widzenia. Wyniki badania pokazują konieczność wprowadzenia działań zaradczych w tym obszarze i sugerują zasadność objęcia tych kwestii procesem ciągłego monitoringu.
- Relacje panujące pomiędzy uczniami a nauczycielami w szkołach o profilu zawodowym są na ponad przeciętnym, akceptowalnym poziomie (wartość średnia 3,72 w 5-punktowej skali). Warto jednak zauważyć, że istnieje znaczna rozbieżność w odpowiedziach uczniów i uczennic. Uczennice oceniły relacje panujące pomiędzy nimi a nauczycielami na dobrym poziomie (3,95), podczas gdy uczniowie na poziomie ponad przeciętnym (3,47). Dodatkowo pewna grupa uczniów oceniła je na poziomie „2”, co jednak sugeruje pewne problemy w budowaniu pozytywnych relacji na płaszczyźnie uczeń-nauczyciel.
- Uczniowie ogólnie na dobrym poziomie ocenili swoje zaangażowanie w proces nauki (wartość średnia 4,09 w 5-punktowej skali), aczkolwiek uczennice nieco wyżej (4,26) niż uczniowie (3,86). Jest to szczególnie ważne ze względu na fakt, iż uczniowie z miasta Biała Podlaska nie poszerzają swojej wiedzy poza szkołą. Zatem to szkoła jedynie w sposób formalny kształtuje ich kompetencje.
- Ogólnie uczniowie z miasta Biała Podlaska mają zróżnicowane opinie nt. kształcenia zawodowe. Natomiast zdecydowana większość badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, iż wykształcenie zawodowe jest źle postrzegane przez społeczeństwo, że w szkole o charakterze

zawodowym nie można się naprawdę nauczyć zawodu, że pracodawcy źle postrzegają osoby z wykształceniem zawodowym, że nie rozróżniają szkół o różnym stopniu kształcenia zawodowego, czy że niechętnie oferują uczniom szkół zawodowych staże i praktyki. Z kolei tezami, które znalazły poparcie w opinii większości respondentów były tezy mówiące o tym ,że osobom z wykształceniem zawodowym łatwiej jest znaleźć pracę oraz że niektóre przedmioty w szkole są zbędne z punktu widzenia działalności zawodowej oraz ze kształcenie w szkołach zawodowych jest prowadzone w sposób przestarzały.

- W przypadku Białej Podlaskiej uczniowie, z niewielkimi wyjątkami bardzo wysoko ocenili wagę kompetencji, podkreślając szczególnie duże znaczenie kompetencji osobistych. Ich obecność w kształceniu także odbierana jest pozytywnie, choć w niektórych przypadkach ustępuje ona ocenie ich ważności, niemniej jednak można przyjąć, iż kompetencje obecne są w kształceniu na satysfakcjonującym poziomie. Kategoriami najsilniej obecnymi są tutaj kompetencje osobiste i zawodowe, natomiast najniżej – społeczne i menedżerskie.
- Badane wartości okazały się równie istotne co kompetencje, z wyraźnym wskazaniem na takie obszary jak uczciwość czy zaangażowanie. Większość z nich, w ocenie uczniów, jest obecna w procesie edukacyjnym na poziomie zbliżonym do kompetencji, choć w części przypadków postawy wydają się być nieznacznie mniej wyeksponowane.
- Placówki z Białej Podlaskiej w opinii uczniów charakteryzują się dobrymi ocenami, zwłaszcza w zakresie infrastruktury oraz przekazywania praktycznych umiejętności. Dość dobrze oceniono kompetencje nauczycieli, ale także infrastrukturę czy zapewnianie wiedzy i umiejętności praktycznych. Niższe noty uzyskano w kwestii zapewniania obsługi programów komputerowych czy prowadzenia zajęć online. Mimo to ogólny poziom zadowolenia jest dość wysoki.
- Szkoły dość aktywnie podejmują działania powiązane z rynkiem pracy, szczególnie w zakresie egzaminów zawodowych, praktyk i doradztwa zawodowego. Słabiej rozwinięta jest współpraca z instytucjami rynku pracy oraz modyfikacja programów nauczania pod kątem potrzeb otoczenia gospodarczego. Rzadziej też organizowane są targi pracy i spotkania z przedsiębiorstwami. Wnioski sugerują konieczność rozbudowy relacji z otoczeniem, choć podstawowe działania realizowane są na dobrym poziomie.
- Badani uczniowie w większości przypadków ocenili proponowane działania dotyczące kształcenia zawodowego jako istotne i warte podjęcia inicjatywy.
- Badani uczniowie byli stosunkowo zgodni i wyrażali, w zdecydowanej większości przypadków, swoje poparcie dla chęci rekomendacji szkoły oraz ogólnie kształcenia zawodowego, jak również swoją gotowość do ponownego dokonania takiego samego wyboru w przyszłości, jeśli zaszłaby taka konieczność/możliwość.
- Zdecydowana większość spośród badanych uczniów zadeklarowała chęć kontynuowania edukacji po ukończeniu obecnej szkoły (prawie 90%). Wśród osób, które zamierzają kontynuować kształcenie najpopularniejszym miejscem jest uniwersytet publiczny.
- Zdecydowana większość badanych uczniów wyraziła przekonanie, iż po ukończeniu edukacji będzie pracować w zawodzie, którego się obecnie uczy oraz że nie będzie miała problemu ze znalezieniem pracy ze zdobytym w szkole wykształceniem zawodowym.
- W przypadku oceny chęci wyjechania za granicę na ponad rok po ukończeniu szkoły, widać iż jedynie nieliczne spośród badanych osób rozważają taki scenariusz.

Przedsiębiorcy z powiatu miasto Biała Podlaska

- W badaniu wzięło udział 20 przedsiębiorców, reprezentujących głównie mikro i małe przedsiębiorstwa z 10 różnych branż, aczkolwiek najliczniej pozostałą działalność usługową, działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, transport i gospodarkę magazynową, działające na rynku nie krócej niż 5 lat i nie dłużej niż 21 lat.
- W badanych organizacjach najczęściej pracownicy posiadają wykształcenie wyższe (47%). Jednakże zatrudnienie w nieco mniejszym zakresie znajdują również pracownicy z innym wykształceniem, w szczególności zasadniczym zawodowym, średnim ogólnokształcącym, policealnym i średnim zawodowym.
- Najwięcej przedsiębiorców z miasta Biała Podlaska nie przewiduje zmian w zatrudnieniu (45%) a kolejni nie mają wiedzy w tym zakresie (35%). W razie wystąpienia takiej potrzeby badani przedsiębiorcy najczęściej zatrudnialiby:
    - absolwentów szkół zawodowych zgodnych z charakterem prowadzonej działalności tj. takich, którzy kształcili się w branży handlowej, hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej i ekonomiczno-administracyjnej;
    - pracowników usług i sprzedawców, robotników przemysłowych, specjalistów oraz pracowników przy pracach prostych;
    - osoby ze znajomością języka angielskiego (30% podmiotów). Ponadto pewna grupa przedsiębiorców oczekuje od kandydatów do pracy posiadania uprawnień do wykonywania zawodu, prawa jazdy kat. B lub innego niż B oraz uprawnień budowlanych.
- Rozwój kadr w badanych organizacjach z miasta Biała Podlaska w ostatnim czasie dotyczył jedynie 20% badanych organizacji. Organizowane szkolenia były efektem atrakcyjności cenowej szkoleń, otrzymaniem dofinansowania ze źródeł zewnętrznych lub brakiem wymaganych kwalifikacji przez pracowników.
- Przedsiębiorcy ogólnie na bardzo niskim poziomie oceniają przygotowanie absolwentów poszczególnych szkół zawodowych z miasta Biała Podlaska. Zasadnicze szkoły zawodowe i branżowe II-go stopnia zostały ocenione przez ankietowanych najlepiej i uzyskały dostateczną ocenę (średnia wartość 3,07). Absolwenci z pozostałych szkół otrzymali ocenę poniżej 3,0! Przy czym najniżej absolwenci szkół policealnych (2,77). Oceny dla poszczególnych kompetencji tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych ogólnie odzwierciedlają oceny ogólne i kształtują się na poziomie około dostatecznym. Z uwagi na fakt, iż jedynie absolwenci zasadniczych szkół zawodowych i branżowych II-go stopnia nie otrzymali not poniżej przeciętnych, warto przyjrzeć się systemowi kształcenia zawodowego w mieście Biała Podlaska, w szczególności pozostałym rodzajom szkół celem zdefiniowania kwestii tak mocno obniżających noty ich absolwentów w oczach przedsiębiorców (patrz tabela 2.7).
- Przedstawiciele przedsiębiorstw z Białej Podlaskiej podobnie, jak miało to miejsce w wielu innych regionach, także nie spodziewają się znaczących zmian w zatrudnieniu. Pewna frakcja podmiotów spodziewa się redukcji etatów oraz ewentualnego wzrostu zatrudnienia. Dotyczyć on będzie pracowników usług i sprzedaży, robotników przemysłowych oraz specjalistów.
- Badanie podmioty istotność badanych kompetencji oceniły relatywnie przeciętnie, co wskazuje na fakt, iż mogą one nie posiadać specjalnych oczekiwań w tym zakresie. Za najbardziej istotne uznano kompetencje osobiste i społeczne.

- Trudność pozyskania badanych kompetencji także jest niezbyt wysoka, chociaż niektóre z nich, jak na przykład umiejętności techniczne, czy umiejętność delegowania uznane zostały za mało dostępne. Do kompetencji najłatwiejszych do pozyskania zakwalifikowano kompetencje społeczne, następnie zaś osobiste.
- Uwzględnione w badaniu postawy i wartości nie wydają się być wyraźnie ważniejsze od kompetencji, zostały one także uznane za relatywnie łatwo dostępne na rynku.
- Wśród badanych przedsiębiorców, których firmy są zarejestrowane na terenie powiatu bialskiego aż 75% stwierdziło, że reprezentowanie przez nich przedsiębiorstwa przyjęły w okresie ostatnich 2 lat na staż lub praktykę ucznia lub uczniów szkoły zawodowej lub branżowej.
- Ponadto 80% spośród badanych przedsiębiorców stwierdziło, że w ciągu ostatnich 3 lat reprezentowane przez nich podmioty przyjęły do pracy ucznia lub uczniów szkoły o charakterze zawodowym lub branżowym.
- Badani przedsiębiorcy nisko oceniają umiejętności praktyczne absolwentów szkoły zawodowej lub branżowej przyjmowanych na staże i praktyki zaś średnio ich kompetencje społeczne oraz wiedzę.
- Wśród osób przyjmowanych do pracy występują absolwenci techników, szkół zawodowych i branżowych II stopnia oraz szkół policealnych.
- Badani przedsiębiorcy ocenili większość spośród proponowanych zmian w systemie edukacyjnym na podobnym stosunkowo wysokim poziomie. Wynik ten świadczy o tym, iż widzą oni zasadność w realizacji większości z proponowanych działań bez wskazywania na którekolwiek z nich jako kwestię wymagającą traktowania priorytetowego.
- Przedsiębiorcy potwierdzili główne problemy związane z przyjmowaniem uczniów na staże i praktyki jednocześnie nie zgadzając się ze stwierdzeniem, że uczeń na praktykach lub stażu może ujawnić tajemnice firmowe.
- Najbardziej pożądanymi obszarami zmian w procesie edukacji zawodowej, w opinii badanych przedsiębiorców, są odpowiednio zwiększenie współpracy pracodawców z nauczycielami, włączenie pracodawców w system weryfikacji wymagań kwalifikacyjnych oraz wprowadzenie preferencji podatkowych dla pracodawców zatrudniających stażystów / praktykantów.
- Zagadnieniami, które w ocenie badanych przedsiębiorców są najmniej pilnymi obszarami zmian, okazały się być włączanie pracodawców w proces opracowywania, recenzowania i konsultowania podstaw programowych kształcenia w zawodach, dostosowanie kierunków i efektów kształcenia do wymogów rynku pracy, organizacja/współorganizacja przez pracodawców staży dla nauczycieli zawodu oraz rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Nauczyciele z powiatu miasto Biała Podlaska

- W badaniu wzięło udział 29 nauczycieli, reprezentujących publiczne szkoły zawodowe z miasta Biała Podlaska tj. technika, szkoły branżowe I-go stopnia oraz szkoły policealne, nieco więcej kobiet niż mężczyzn, głównie w wieku od 30 do 50 lat, w większości posiadających

minimum 5-letnie doświadczenie w sektorze edukacji zawodowej, w co najmniej już 1 podmiocie edukacyjnym.

- Reprezentowane przez badanych nauczycieli szkoły zawodowe prowadzą kształcenie w wielu branżach. Jednakże najczęściej powtarzające się branże to: hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna, ogrodnicza, handlowa i ekonomiczno-administracyjna. W przypadku tych branż należy systematycznie prowadzić analizę zapotrzebowania rynku na absolwentów w ujęciu lokalnym, jak i ponad lokalnym celem zminimalizowania ryzyka kształcenia w zawodach nadwyżkowych.
- Zebrane opinie sugerują, że zdaniem nauczycieli większość badanych kompetencji ma duże lub bardzo duże znaczenie, największe - kompetencje społeczne i osobiste, natomiast zawodowe i menedżerskie oceniane są tylko nieco niżej. W procesach kształcenia widać względnie wysoki nacisk na rozwijanie indywidualnych umiejętności uczniów, choć odnotowuje się pewne luki w obszarze zarządzania i zaawansowanych kompetencji technicznych. Jednocześnie różnice w ocenach są widoczne, ale nie drastyczne – widać raczej równoważenie różnych obszarów wiedzy i umiejętności.
- Wartości pracownicze również uznawane są za bardzo ważne i, zdaniem nauczycieli, są całkiem dobrze włączane w proces kształcenia. Szczególnie podkreśla się istotność szczerości i postaw etycznych. Mimo to nauczyciele zauważają, że rozwijanie postaw bywa czasem mniej systematyczne niż rozwijanie klasycznych kompetencji zawodowych.
- W ogólnej ocenie placówek podkreśla się dobrą bazę lokalową i doświadczenie kadry, co przekłada się na wysoki poziom nauczania. Jako słabsze obszary wskazuje się rozwój umiejętności związanych z nowoczesnymi technologiami i nauczanie online. Istnieje także pewne zróżnicowanie w przygotowaniu uczniów do specyficznych wymogów rynku, choć ogólny obraz jest pozytywny.
- Co do doskonalenia kompetencji nauczycieli, prawie połowa z nich twierdzi, że „większość" uczestniczy w szkoleniach, a część wskazuje, iż robią to tylko pojedyncze osoby.
- Większość spośród badanych nauczycieli wskazało, że ich instytucje edukacyjne dokonują aktualizacji oferty edukacyjnej i jej programów raz na trzy-cztery lata. Drugą grupę pod względem liczebności wskazań stanowią osoby, które zadeklarowały, że ich instytucje dokonują opisanych zmian najczęściej czyli raz do roku lub częściej. Stosunkowo dużo wskazań uzyskał również przedział raz na dwa lata.
- Zdecydowana większość badanych wskazała, że ich instytucje edukacyjne raczej nie wykorzystują wyników badań absolwentów do wprowadzania zmian w programach kształcenia.
- Jednocześnie większość badanych wskazała, że podczas procesu kształcenia ich instytucja edukacyjna współpracuje z podmiotami rynkowymi.
- Najczęstszą formą współpracy analizowanych instytucji edukacyjnych z przedsiębiorcami jest organizacja staży/praktyk zawodowych dla uczniów, zwiedzanie zakładów pracy oraz udział w dniach otwartych.
- W opinii badanych przedstawicieli instytucji edukacyjnych najważniejszymi oczekiwanymi inicjatywami, które powinny być podejmowane przez przedsiębiorców celem uatrakcyjnienia procesu kształcenia zawodowego są organizacja/współorganizacja przez pracodawców staży i praktyk dla uczniów/studentów oraz zwiększona współpracy pracodawców z nauczycielami.

- Większość badanych ocenia pozytywnie współpracę ich jednostki edukacyjnej z lokalnymi przedsiębiorcami oraz wysoko wartościuje poziom przygotowania uczniów do podjęcia pracy zawodowej.
- Największy poziom rozbieżności przedstawianych opinii dotyczy tezy o tym, iż przedsiębiorcy nie wykazują zaangażowania w projektowanie i doskonalenie programów studiów i procesów kształcenia w analizowanej jednostce edukacyjnej.
- Ponadto badani byli w zdecydowanej większości przypadków zgodni co do kwestii tego, że współpraca z przedsiębiorcami jest ważna dla jakości edukacji oferowanej przez ich jednostkę oraz że zaangażowanie pracodawców w ich instytucji edukacyjnej jest zbyt małe i należałoby pogłębić tę współpracę.
- Żaden z przedstawicieli analizowanych instytucji edukacyjnych nie wskazał, że jego podmiot dokonuje badań wśród pracodawców na temat zarówno oferty i jakości kształcenia jak również stopnia dopasowania oferty kształcenia do potrzeb pracodawców. Sytuacja ta jest skrajnie niebezpieczna i może w konsekwencji skutkować niedopasowaniem treści programów kształcenia do realnych potrzeb rynku i pracodawców.
- Spośród omówionych w badaniu obszarów współpracy instytucji edukacyjnej z instytucjami rynku pracy można zauważyć, że wszystkie zagadnienia mieszczą się w obszarze zainteresowania badanych przedstawicieli nauczycieli szkół branżowych i zawodowych, co sugeruje, że powinny w jak najszybszym czasie zostać wprowadzone do pragmatyki funkcjonowania instytucji edukacji zawodowej.

Rodzice uczniów szkół zawodowych z powiatu miasto Biała Podlaska

- W badaniu wzięło udział 16 rodziców dzieci kształcących się w różnych instytucjach edukacji zawodowej, tj. w technikum i szkole branżowej I-go stopnia, klasie o profilu fryzjersko-kosmetycznym, hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej, mechanicznym lub budowlanym, prawie dwa razy więcej kobiet (matek) niż mężczyzn (ojców), głównie w wieku od 40 do 60 lat, posiadających 1 lub więcej dzieci, z których na co najmniej jedno uczęszcza do szkoły o profilu zawodowym.
- Połowa badanych rodziców nie ma pewności co do ich roli w procesie podejmowania decyzji o wyborze szkoły o profilu zawodowych przez ich dziecko. Z drugiej strony prawie połowa rodziców (44%) jest przekonanych o swojej istotnej roli w tym wyborze. Niemniej warto zauważyć, że członkowie rodziny ponad 60% badanych rodziców z miasta Biała Podlaska (63%) to absolwenci instytucji edukacji zawodowych, co sugeruje, że w badanych rodzinach uczęszczanie to szkoły o profilu zawodowym może mieć charakter tradycji.
- W opinii badanych rodziców jakość procesu kształcenia w szkołach o profilu zawodowym, do których uczęszczają ich dzieci jest na dobrym poziomie, o czym świadczą noty przyznane nabywanym przez ich dzieci wiedzy, umiejętnościom i kompetencjom społecznym (odpowiednio 3,94, 3,81, 4,19). Jednocześnie warto zauważyć, że matki oceniły wszystkie wymiary jakości kształcenia nieco słabiej niż ojcowie. Oceny średnie wśród odpowiedzi kobiet wynosiły odpowiednio: 3,5, 3,5, 3,9, zaś odpowiedzi mężczyzn: 4,67, 4,33 oraz 4,67.
- W opinii rodziców uczniów szkół zawodowych z Białej Podlaskiej, kompetencje pracownicze co do zasady charakteryzują się relatywnie dużą istotnością, pojedyncze z nich oceniono

nieznacznie niżej od reszty. Za najważniejsze uznano kompetencje menedżerskie, następnie osobiste, zawodowe i społeczne. Z kolei w perspektywie obecności w kształceniu najlepiej oceniono kompetencje społeczne i osobiste, natomiast najmniej widoczne w procesie edukacyjnym były kompetencje menedżerskie. Wyniki wskazują, że choć umiejętności zarządcze są istotne, być może są one zbyt mało rozwijane w procesie kształcenia.

- Kolejne, badane wartości osiągnęły względnie wysokie średnie ocen, co sugeruje, iż są istotne z punktu widzenia rodziców. Z drugiej strony warto też zauważyć, iż wartości te są dobrze eksponowane w procesach kształcenia.
- Kolejne aspekty organizacyjne i merytoryczne funkcjonowania jednostki oceniono na dość słabym poziomie. Wyższą ocenę uzyskała dostępność bazy lokalowej, a następnie jej wyposażenie, możliwość prowadzenia zajęć online oraz umiejętność przekazywania wiedzy przez nauczycieli. Najniżej oceniono natomiast dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku, zapewnianie umiejętności obsługi programów komputerowych oraz kształcenie kompetencji zespołowych. Większość działań dostosowawczych do rynku pracy podejmowana jest regularnie – najlepiej oceniono modyfikowanie programów zgodnie z potrzebami rynku oraz organizowanie wycieczek do przedsiębiorstw. Rzadziej podejmowane są działania związane z bezpośrednią współpracą z instytucjami rynku pracy oraz wsparciem uczniów z trudnościami edukacyjnymi. Ogólnie rodzice swój poziom satysfakcji ze szkół oceniają nieznacznie powyżej średniej.
- Badani rodzice stwierdzili, że szkoła zawodowa, do której uczęszczają ich dzieci, raczej lub zdecydowanie powinna podejmować większość spośród wskazanych w badaniu działań ukierunkowanych na podniesienie jakości kształcenia zawodowego. Jedyne wyjątki od tej reguły stanowi zagadnienie dotyczące dołączenia do kształcenia wiedzy i umiejętności spoza określonego zawodu lub niezwiązanych z nim bezpośrednio, w przypadku którego badani w większości przypadków stwierdzili, że takie działanie zdecydowanie nie powinno być realizowane przez instytucje edukacyjne, do których uczęszczają ich dzieci.
- Badani rodzice nie zgodzili się z większością negatywnych tez dotyczących kształcenia zawodowego.
- Badani rodzice, w większości przypadków, zgodzili się natomiast ze stwierdzeniami głoszącymi, iż osobom z wykształceniem zawodowym łatwiej jest znaleźć pracę oraz kształcenie w szkołach zawodowych jest prowadzone w sposób przestarzały.
- Większość badanych rodziców dzieci uczęszczających do szkoły o profilu zawodowym wyrażała się pozytywnie na temat możliwości ponownego wyboru zarówno obecnej szkoły jak i profilu oraz charakteru kształcenia gdyby zaistniała taka sposobność/konieczność.
- Ponadto badani rodzice byli stosunkowo przekonani, co do małego problemu jaki będą miały ich dzieci ze znalezieniem pracy po ukończeniu szkoły o profilu zawodowym (ze zdobytym wykształceniem zawodowym).